

resnico tega zvé, priseže v svoji prevzetnosti, da hoče vse do zadnjega pokončati. Berž vleva most čez Kolpo narediti, in vzame 25 tisuč najhrabrejših vojakov s seboj. Kakor divji zaliv se valijo proti Kristjanom. — Naši so se posvetovali, kaj je v ti sili storiti. Vsi poveljniki so bili te misli, da bi se malo nazaj umaknili in pričakali nove pomoči, samo Andrej turjaški se temu krepko ustavlja rekoč, češ, da to bi umorilo junakost vojakov, ki so zdaj najboljšega duha navdani. Z uneto besedo svetuje na boj tako dolgo, da poslednjič res sklenejo, Turke napasti. Na dan sv. Ahacija se primejo. Boj je silovit in strašen, — naši že omagujejo toliki sili, al Andrej turjaški zbere v najvažnejšem trenutku tropkušenih vojakov, jih nadušeno ogovori, da bi bila sramota, današnji dan preživeti pa zmagati ne. Zažene se s svojimi hrabrimi vojniki nad Turčine, srečno jih zmaga in v beg zapodí. Ko Turki vsi preplašeni do Kolpe pribežé, najdejo ondi svoj most od naših podert. Mahoma se v vodo zaženo in čez njo plavajo, al večina njih najde v valovih smert, med drugimi Hasan paša sam, dalje sultana Amurat-a ljubljene stričnik Mehemet, in še drugi štirje vojskovodji. — Sedem dni pozneje je obhajal Turjačan svoj slavni vhod v Karlovec.

Zmage te se je vse veselilo; celó papež Klemen VIII. je pisal lastnoročno pohvalno pismo Andreju Turjaškemu.

V spomin tega slavnega dneva se obhaja še vsako leto v nedeljo po sv. Ahaciju v cerkvi sv. Ahacija, ki stoji na visokem hribu na severni strani Turjaka, slovesno cerkveno opravilo z zahvalno pesmijo. Tudi v Ljubljani se je po sporočilu slavnega Andreja turjaškega do 1809. leta obhajala ta dan vsako leto slovesna Božja služba; — od tistih dôb pa se opravlja vsako leto dné 22. junija tiha sv. maša, pri katerem opravilu nosi duhovnik mašni plajš, ki je napravljen iz obleke silovitega Hasana paša. Pergamentni listič na znotranji strani plajša omenuje o kratkem dogodbo vojske in opominja mežnarja, naj to oblačilo le vsako leto na omenjeni dan pripravi za Božjo službo, sicer naj ga pa skerbno hrani in varuje, potomstvu v slaven spomin!

Ne tako srečen kakor Andrej turjaški je bil Herbert turjaški, ki je pri Budaški 22. septembra 1575 v boji s Turki storil junaško smert. Po svoji kervoločni navadi so njemu kakor tudi njegovemu adjutantu Miroslavu Višnjogorskemu Turki glavo odrezali, ju v znamenje zmage v Carigrad poslali, tam jo oderli in s slamo natlačili. Turjaška rodovina je pozneje kupila te glavi za 8000 zlatov; še dan današnji se hranujete v turjaškem gradu.

(Dalje sledí.)

Národne šege štajarskih Slovincov.

Zenitovanje okoli Rogatca na Štajarskem.

Kadar oče sinu nevesto izbere, grejo oče, sin ženin in pa še en mož, kateri se starašina imenuje, na nevestni dom pozno v sredo zvečer. Ko v hišo stopijo, reče starašina: „Hvaljen bodi Jezus Kristus; dober večer Vam Bog daj!“ Potem si roke podajo in povejo, zakaj so prišli. Pa neveste ni v hiši, ker je precí vedila, po kaj so možje prišli. Zdaj mora starašina nevesto poiskati in jo poprašati, ali ji je ženin všeč. Če ji je po volji, jo v hišo pripelja. Potem napravijo dobro večerjo, in ženin dá nevesti aro, navadno 5 do 10 kron. Berž drugi dan grejo že k svojemu župniku ali fajmoštru v zapis; tretji dan grejo ženitninsko pismo delat, in v nedeljo sta že pervikrat oklicana. Zdaj se „zarki“ ali „zaroki“ začnejo. Nevesta je „v zarkih“ se pravi, da nič več ne sme sama nikamor.

Zenitnina se v pondeljek začne. V pondeljek jutro zarano že pridejo godci k ženinu; tam se zberejo svatje, katerih je po navadi 6 do 12, kakor je žlahta velika. Pri nevesti je tudi toliko svatov. Vodja teh svatov je starašina, kteremu morajo vsi pokorni biti; starašina pa ima

pomagača, kteremu pravijo de ver; on mora starašinu pomagati rezati meso, kruh, potice in vse drugo.

Ko enmalo pijejo in jejo, starašina izza mize ustane, pokliče starše in ženinovo žlahto pred-se, pa začne slovo prositi po navadi tako-le:

„Vsaka tica poprej, ko se iz gnjezda vzdigne, ga še enkrat pogleda, no ga tako zahvali za dobrote, ktere je ondi zadobila. Tak tudi Vaš sin, ljubi moji stariši, Vam danes roko kušne no Vas lepo za vse dobrote zahvali, ktere je on od Vas, ljubi stariši, dobil; danes se bo vzdignil pa si bo šel iskat tovaršice. Da bi le Bog dal, da bi dobil dobro ženo, s katero bi on in tudi Vi stariši veselje imeli! Ljubi stariši, odpustite svojemu sinu, ako se je kadaj Vam kaj zameril, in dajte mu svoj žegen. Kakor je Abraham Izaka žegnal, tako tudi Vi oče žegnajte Svojega sina. Ti, ljubi sin, pa nikdar ne pozabi velike ljubezni, ktero so tvoji ljubi stariši do Tebe imeli; še danes v cerkvi pred žegnanim altarjem zmoli 5 Očenašov in česčenj Marij za nje; pa tudi zanaprej bodite si dobri in se lepo zastopite; nikar, da bi bilo kaj gerdega od vas čuti, ali da bi vam bile pretesne stanovališča ali preozke vrata. Zdaj pa srečni ostanite bratje, sestre, sosedje no cela žlahta, dokler nazaj ne pridemo. Podajmo še vsi svoje roke našemu ženinu, srečo in žegen mu vošimo k njegovemu novemu stanu, da bi Bog dal, da bi se na tem svetu lepo zadržali, enkrat pa vsi vkup prišli v nebesa in se tam gostovali z Bogom Očetom, Sinom no sv. Duhom. Zdaj pa pimo na čast sv. Šentjanžu, da bi bil on naš tovarš zdaj no celi čas našega življenja!“

Na to začnejo godci vižo Šentjanževe pesmi, in se podajo na pot do neveste.

Ko pridejo do nevestine hiše, najdejo duri zaperte. V hiši je vse tiho. Zdaj stopi starašina k vratam in poterka na vrata rekoč: „Hvaljen bodi Jezus Kristus! Dobro jutro Vam Bog daj!“ Na to mu notri nevestni starašina odgovori: „Amen, na večne čase. Bog daj!“

Na to se vrata odprejo; svatje v lojpi odkriti stojijo, starašina in de ver tudi postojita. Starašina zopet začne govoriti tako-le: „Mi smo dobri no pošteni ljudi; imamo seboj danes mladenca, za kterega tovaršice išemo; šli smo za zvezdoj, ktera je pa nad vašoj hišoj obstala; zato pa jez tudi mislim, da bomo tukaj dobili, česar želimo; mi smo se že tudi poprej nekaj dogovorili; dali smo tudi na znanje duhovni no deželski gosposki no celi naši fari; ker se pa noben zadržek našel ni, tedaj jez mislim, da tudi pri Vas, oče starašina, ne bomo zadržani; jez že imam seboj tovarša, kteri bo nevesto našel, pa tudi mislim, da se bomo lepo zastopili!“

Na to se starašinata vkup za mizo usedeta, de ver gré pa neveste iskat, ktera je navadno v kaki drugi sobi. Zdaj pripelja de ver staro babo, in praša: Oče starašina, je li to ta prava? Al starašina se smeji in pravi: Čisto nič ni ta za nas; daj jo godcom, če jo oni hočejo.“ Na to pripelja dve mladi deklici v belem oblačilu in z vencom na glavi; pravijo jim družice ali „kranceljungfrave“, in praša: „Oče starašina, ali so tote?“ „To je že cvet“ — odgovori starašina — pa sad še le ni.“ Na to pripelja vodilo: „Ali je ta?“ „Tota je za te, pa za ženina še le ni.“ Zdaj pripelja nevesto. Godci začnejo popotnico (marš) gosti, svatje zunaj v lojpi pa vriskati, in tako jo posadijo za mizo, pa ne k ženinu, ker še nista zaročena. Zdaj pridejo vsi svatje k mizi, in zopet se nosi jesti in piti na mizo; kmalo začnejo zdravice piti eden drugemu. Vse je veselo. Al veselje ne terpi dolgo, ker nevestini starašina kmali vstane in začne govoriti tako-le: „Ljubi moji svatje! Čas je prišel, ura je pritekla, da se bomo mogli vzdigniti no podati kamor smo se namenili, ker žegnani zvonovi nas že kličejo k sveti maši. Saj, ljubi oče in mati te neveste, dobro veste, da danes bote poslali svojo hčer na pot, po kateri je še niste pošiljali no je tudi ne mislite

več; odpustite ji, če se je ona kaj zamerila; srečo ji vošite no dajte ji svoj žegen! Ti pa, ljuba nevesta, zdaj boš zapustila svoj ledik stan in boš žena postala; prosi si zatorej danes od večnega Boga, da bi Ti dal, kar Ti je na duši no telesi potreba; priporoči se tudi ljubi Materi Božji, naj bi tudi ona za Te prosila; lepo poslušaj, kar Te bojo duhovni gospod učili; globoko si njihove nauke v sercu ohrani no po taistih svoje življenje ravnaj; tako bodeš srečna žena no boš srečno v svojem zakonu živela; mi pa, ljubi svatje, si tudi premislimo, da nismo tukaj, da bi le pili no jedli, temoč da bi tudi večnega Boga prosili, da bi tem novo zaročenim ljudem svoj žegen obilno podelil. Podajte, ljubi oče no mati, svoji hčeri zdaj roko in žegnajte jo v imenu Boga očeta, sina no sv. duha. Podajte ji roko tudi, bratje no sestre, znanci no sosedi no vsi svatje, in srečo ji vošite v njeni novi stan. Ljuba nevesta! obdarovali Te ne bomo z dnarjem kakor je nekdanj pri nas navada bila, al darovati Te čemo z lepimi rožicami, in sicer: damo Ti rudečo gartrožo; kakor je ona lepa rudeča no goreča, tak naj bo Tvoja ljubezen do Svojega novega ženina tudi zmiram goreča in poštena; — druga roža Ti naj bo žolta vijolica; ona na tihem raste, lepo diši no je podoba ponižnosti: tak bodi tudi Ti ponižna žena, dobra soseda in poštena mati; nikar se ne povzdiguje čez druge, ampak tiha dobre dela dopernašaj; — tretja rožica je zeleni rožmarin, kateri je zelen poleti no pozimi, pa še če se tudi posuši, mu žlahni duh še ostane. Tak tudi Ti bodi stanovitna, ako težave čez Tebe pridejo; ljubezen do moža Ti ugasniti nikoli ne sme. Tote rožice Ti mi darujemo; spomni se jih večkrat; tako Ti bo tvoj zakon le vesel jarm! Da bi pa Bog dal, da bi mi po teh potih enkrat se veselili v nebeški gostii z Bogom očetom, sinom in sv. duhom.“

Zdaj se pa šentjanževce napije. Ako so pa oče ali mati mertvi, mora pa se starašina tudi njih spomniti po navadi tako-le: „Jez se oziram gori in doli, al enega človeka ne najdem. Ljuba nevesta, Ti bi zlo rada vidila svojega očeta tukaj, da bi oni Tebi roko podali; al roka Božja jih je k sebi vzela; oni so že tam na pravici; lej! neusmiljenega serca so bili egiptovskega Jožefa bratje, ker so slišali iz jame studenca klicati: „bratje usmilite se, oh usmilite se“, al še bolj žalostno Tvoj oče vpijejo iz jame strašnih vic: „ljuba hči, usmili se, oh usmili se svojega očeta; jez sem te lepo izredil no za te skerbela, al zdaj si ti me pozabila.“ Zmoli Ti danes za nje z andohtljivimi besedami dva Očenaša no prosi večnega Boga, da bi On Tvojega očeta, ako so še v martri, iz taistih rešil.“

Zdaj se podajo na pot v cerkev, ker ob enajstih že morejo v cerkvi biti. Pervi grejo godci, za njimi dva starašina, za njima grejo ženin in družice; za temi nevesta, vodila in dever, potem pa svatje vsi lepo po versti. Če na kak hrib pridejo, jo godci zagodejo, svatje pa poleg vrisakajo, da je veselje.

(Konec sledi.)

Neman in Belana.

Narodna pripovedka. Zapisal Raičev B.

Nek ubog pa pošten oča in mati sta imela sina Neman in hčer Belano. Na smrtnoj postelji sta oča in mati poklicala svoji deteti k sebi in jima srdčno priporočila, da se do smrti nikdar ne bi zapustila, temoč v vseh nadlogah in nesrečah si pomagala.

Bela žena je s svojo bridkoj kosoj pokosila očino in materino življenje: Neman in Belana sta žalujé ostala sama od vsega voljnega sveta zapuščena. Neman je sedaj rekel Belani: Veš kaj, doma ne moreva živeti, jaz znam ugodno strune na javorovih goslicah s šibkim ločecem gladiti, ti pa kor slaviček v košatem gajiči sladko prepevati; hodiva dalje po svetu, morebiti bode se nama kde andi bolje godilo kor doma. Mahoma se napotita ter gresta.

Prišedša v veliki gozd se usedeta pod senčnato drevo in brat veli svoji sestrici: Napraviva si z veseloj godbo in milim petjem dobro voljo: ti boš sladko pela, jaz pa bodem rahlo na goslicah strugal. Počneta, in skladalo se jima je kakor bi se Vile planinkinje glasile. To uslišavši razbojniki, kateri so ravno v tistem logu svojo pušino imeli, pridejo ju poslušat. Neman dvanajst tolovajev in jihovega poglavarja opaziv vstane, izdere meč, kterege mu je oča sporočil rekši: „ako bodeš v sili, maši krepko z njim in vse se bo podiralo kor bi kosec na travniku kosil“, poseka vseh dvanajst s poglavarjem vred. Belani pa se je razbojniški poglavar zeló dopadel, milo se ji je tožilo po njem, al ni vedela, kako bi ga vzpet oživila. Nemanu se je dobro zdelo, da so tolovaji svoje zakotje v tem logu imeli in je rekel sestrici: Pojdiva po šumi iskat; če najdeva jihovo bivališče, lahko ondi do smrti živiva.

Ne gresta daleč, pa že zagledata kolibo, kder so razbojniki stanovali. Všedša v hišico najdeta razne reči, ktere so za gospodarstvo potrebne. Prvo, kar je Neman jako mikalo, so bile strle na klinu; te hitro sneme rekši sestrici: Jaz pojdem na lov in bom nama za živež nekoliko zverjadi nastreljal, ti pa nama dotle doma lepo gospodini.

Obesiv strle na herbet je odšel; Belano pa je vedno mikal razbojniški poglavar dasiravno ubit; sem in tam je premišljevala, kako bi ga oživila, kar na oknu piskrič zagleda, kateri je zvunaj imel prikeln listek in na tem tako le napisano: „Če kdo koga s tem oljem pomaže, akoravno je že dva dni mrtev, mora oživeti.“ Sestrica vesela vzeme lonček, se pašči k umorjenemu razbojniku, ga pomaže po temenu, sencih, zatilnjaku in po ranah. In res! mrtvec k času spregleda, se počne gibati, vstane in gré z njo v tolovajski brlog. Belana mu je povedala, da je bratec odšel zverine streljat in naskorem pride domu; oživljeni razbojnik ji pa veli: ne bomo se dobro pogajali, kedar tvoj brat prišedši me pri tebi ugleda. Veš kaj naj storiva, da se ga znebiva: jaz se skrijem pod posteljo, ti pa se bolna napravi, in kedar domu pride, mu reci: Ljubi bratec, ne vem, kaj se mi je pripetilo, zbolela sem; ti bi mi morebiti pomogel. Ne daleč odtod proti solnčnemu vzhodu v nekoj otlini so volkovje, idi tje po volčjega mleka; to bi mi bržčas hasnilo. Volkovi pa so ondi tako hudi, da človeka hipoma razcešejo, in po takem sta se ga hotela znebiti. Če pa odonod domu pride, ga pošlji v drugi brlog proti severu; ondi šče hujši medvedi svoje skrivališča imajo, in pri njih naj prosi medvedje zware. Ako bi pa se utegnili prigoditi, da bi tudi odonod se povrnil, naj ide v tretjo jamo proti zahodu, kder so levi domá; odtod se gotovo več vrnil ne bode.

Ta naklep je sestra mahoma spolnila.

Ljubeznivi bratec je obložen z nastreljanoj zverjadjo domu prišel in sestrico na odru bolno zagledal. Prestrašiv se jo hitro popraša, kaj bi ji bilo; ta pa mu odgovori tako-le: „Ljubi bratec, na smrt sem zbolela; idi proti solnčnemu vzhodu v globoko otlino, ondi so volkovje; poprosi volčico, da ti mleka dá; to bo mi najbrže hasnilo. Neman odloživ torbo in strle gre serdčen tje pa zaprosi volčico za mleka; ona mu hitro podari ne samo mleka, temuč mu šče prižene volče rekši: Ženi je tudi s soboj, to šče bo ti nekda pomagalo.

Zahvaliv se odrine in prinese Belani vraštvo, volče pa v hlevič zapre.

Za nek čas mu sestra vzpet veli: Dragi moj bratec, meni ničesar ni bolje; idi proti severu, ondi najdeš medvede, poprosi medvedinjo, da ti mleka dá, mrti bo mi to hasnilo. Neman malo tožen se napoti hoté sestrici pomoči; kedar je do brloga prikrožil, je že medvedinja zvunaj stala in ga čakaje popitala, kaj bi rad; on pa je poprosil mleka za bolno sestričko. Ta mu hitro dá in šče ponudi medvedče, velé: Vzemi si je, to ti bo šče nekda na hasek. S tem se domu povrnivši vraštvo zroči sestri, medvediča pa v hlevič potisne.

Ali so to domorodeci,
Ki le, kadar jim je glava
Polna piya, polna vina
Vpijejo: „Živi naj Slava,
Národnost in domovina!“

Pa pustimo te! — Ali ne pogrešamo tudi toliko čislanih oseb, ktere je Bog obdaril z dostojanstvom in premoženjem, kateri bi lahko s svojim udeležtvom pokazali, da so prijatli reči domače, kateri bi domači reči lahko dali močen pogon in krepek napredek? Kadar gré za poštenje naroda, tam je treba velikodušnosti, in kolikor večja je oseba, toliko višje se v taki priliki ima postaviti.

Vodnik je zaslužil, da ga imamo vsi v blagem spominu in da pokažemo to tudi djansko. Tù ne velja noben izgovor; vsaki je le — prazna pretveza! Če Vodnik tudi jezikoslovju ni bil slovensk Grimm in v zgodovinstvu ne Johannes Müller, v pesništvu ne Göthe, je vendar gledé dušnih okoliščin svojega naroda toliko storil, da je vreden visoko čislan biti.

„Neslano tišanje! Diletantizem, diletantizem je slovenska pisarija; kaj bodeš opravil pri ljudstvu, ki je še „mehr Volk als Nation!“ Tako mi bodo nasproti kričali neprijatelji slovenskega slovstva in slovenskih pisateljev. — Kaj bi rekel dragi stric, na takóšen hrup? Najbolje se prikladajo tù verstice pesnikov:

„Wie doch die Menschen sich winden und wehren, —
Um nur das Gute nicht zu verehren.“

Na svetu ni postanka. Reke idéj tekó neprenehoma. Človeški duh hrepení po hrani. Ako mu ne daš domače, ktera je vendar zdravejša in naravniša memo ptuje, ti bode po ptuji segal. Leta 1848 in 1849 sem vidil s svojimi očmi, da so slovenski kmeti, kateri so nemški razumeli, segali po Heckerovih časopisih, in za pol leta so bili čili demokrati. Ako veržemo slovensko slovstvo za plot, smo svoj narod vergli ptujstvu v plen. Saj nam veličastni Koseski resnično žuga, rekši:

„Kdor zaničuje se sam, podlaga se tujcovi péti!“

Saj nismo tako osamljeni, da bi mogli duhá časa hermetično zaterditi; železne kolomaje nam prinašajo od vseh četirih strani sveta zdrave pa tudi kužne robe naopačnega duha. Treba tedaj se na čelo narodnega duha postaviti, in sicer vsaki izobraženi člen naroda ima to dolžnost, in ker duh potrebuje živeža, kakor truplo, in sicer različnega, se tedaj skrbeti mora, da se mu ta živež pripravlja. Druga je, ako želimo, da naš narod zgubi narodni živelj, jezik, vero, narodne sporočila, — tedaj znamo roke v hlače utakniti in v blaženem „quietismu“ reči: „Na tem revnem svetu vse zgine!“ Al narod ni zginil, temoč zginil je le njegov jezik, narodna samostalnost, in iz nove zmesi izraša hermaphroditisk rod — polután. Potomci ne bodo blagoslavljali tistih, ktere je Božja previdnost postavila za vodnike in učnike naroda, pa so zanemarili domače svetinje.

Kakor botanikar po enem perésu spozna celo zelišče, — kakor je Cuvier iz ene čunte (Knochen) celo žival sostavil, tako lahko spoznamo iz djanja človekovega njegov značaj. Ljubav do domovine pa je že bila pri starih neobraženih narodih glavna krepost. Kdor tedaj v kosmopolitičnem indiferentizmu živi, temu manjka moči volje in uma.

„Glej moralista, glej politikarja!“ bote, dragi stric, prebiraje te verstice, rekli; al recite mi, da nimam prav?

Pa naj je danes zadosti. Bog daj, da bi ne bil v vodo trobil, boba v steno metal, prazne slame mlatil!

Da ste mi zdravi! Živili Verbovčani, kateri niso še prenapeti kozmopoliti. Ves Vaš unučič Vicko.

Národne šege štajarskih Slovincov.

Ženitovanje okoli Rogateca na Štajarskem.

(Konec.)

Po poroki grejo na mal, to je na malo južino, navadno v kako gostivnico in se ondi do „večne luči“ po-

mudijo. Kadar „večno luč“ odzvoní, vsi angeljsko češčenje glasno molijo, potem jo pa godci zapojejo pa tudi zagodejo; pa toto pesem mora dever plačati godcom.

Potem gresta nevestni starašina in nevesta s ženskami naprej domú, za njimi pa gré ženinov starašina s svojo celo tovaršijo, — al duri so že spet zaperte in starašina mora drugič terkati in prositi, ako hoče svoje v hišo spraviti. Al takrat mora veliko vediti, ker se mu uganjke zastavljajo. Ko se že dosti naprašajo in tudi nasmeajo, se usedejo za mizo, pa vselej tako, da ženin in nevesta v kotu sedita. Zdaj prinesejo juhe na mizo. Starašina prime kupico z vinom pa reče: „Pímo ta lepi, veseli glaž sv. Božjega močnega križa: Bog prekrižaj naše pitje, našo jed no celo gostivno mizo; Bog prekrižaj pa tudi vse otročičke, kateri se sami prekrižati neznajo: prekrižaj jih Bog oče, sin no sv. duh!“ Zdaj vsak eno kupico izpije in si križem kupice podajajo, godci pa „križovec“ zagodejo.

Na to ustane starašina in se odkrije rekoč: „Bodimo vsi ene misli!“ Na to začnejo vsi glasno moliti. Po dokončani molitvi pa pridno župajo.

Ko pečenka na mizo pride, spet starašina zdravico napije: „Bomo pa pili ta lepi, veseli glaž na čast troštárju sv. duhu: požegnaj naše pitje, našo jed, naše pote no opravila, naše vinske gore, žitno polje; potroštaj vse bolnike no vse jetnike, potroštaj in požegnaj nas vse Bog oče, sin no sv. duh!“ Na toto zdravico vsak eno kupico izpije, godci pa jo od sv. Duha zagodejo.

Kadar pa štrukelj ali povijanča na mizo pride, prime starašina sopet kupico in napije rekoč: „Pili smo že vse lepe reči; pimo še pa na čast presvetemu sladkemu imenu Jezusu, Marii no sv. Jožefu, da bi mi toliko vredni bili, da bi mogli te tri sv. imena še na svojo zadnjo uro s pobožnostjo izgovoriti no na pomoč poklicati. Enkrat po tem revnem življenji pa da bi se v nebesih veselili z Bogom očetom, sinom in sv. duhom!“ Ta zdravica vsakega 10 krajcarjev stane. Zdajci začnejo godci prav korajžno gosti; starašina pa vzeme tanir in začne „štibro“ pobirati. V tem se pa pijejo zdravice gospodu farmeštru, žlahti, sosedom in tako dalje.

Okoli polnoči, ko začnejo purane na mizo nositi, naredi starašina še „larmo“ za kuharce, rekoč: „Bomo pa pili na čast sv. Florjana no na zdravje kuharce, pa vsakega bo koštalo 12 krajcarjev.“

Potem dever napije zdravico duhovnemu gospodu, ki so te mlade ljudi poročili, in pravi: „Da si bodeta bolj dobra, se bomo pa kušnili.“ Na to z desnico prime kupico, vodilo pa z levico, in si roke križem deneta, kakor da bi se pod pazdijo peljala, in tako vince spijeta. Na to mu godci zapojejo tako-le:

„To je 'na lepa kupica, zrelega vinca 'z sodica!
Kaj, velite, kaj velja? Kaj — en kušec le košta!
Le kušnita se — le kušnita se!“

Na to se kušneta, in sicer tako, da moški sedí, ženska pa vstane in možkega kušne, in to gré okoli mize, pa vsakega stane to 12 kraje.

Zdaj še naredi starašina, da morejo piti na čast materi Božji; pa vsak mora kako drugo cerkvo matere Božje zgovoriti; kdor nemore, „lèbèt“ plača; navadno 6 kraje. godcom.

Tudi več drugih zdravic se pije, katerih pa nemorem vseh popisati. Eno naj še povem, ktera je pri vsaki gostii navadna:

Zdaj bomo pa pili v imenu tega,
Kater nam vse da,
Ni firšt ni kral, cesar tud nikdar,
Ampak sam večni Bog, kter nas reši iz nadlog!
To se pa pilo bo z odkritoj glavo.
Brez vse dol postave, brez vse obriš-brade,
'Z rok v roke. Ne sme se reči: ja ne nak.
Kdor pa tega nezna, mora piti glažeka dva.

Zdaj se purani razrežejo, s kterimi ima starašina dosti opraviti. Na to pa reče ženinov starašina nevestnemu sta-

rašinu: „Ljubi oče starašina! prosim Te, daj Ti meni, kar sam nimaš.“ Zdaj že vejo svatje, da ga za slovo prosi. Na to vstane hišni ali nevestni starašina, pokliče vkup celo tovaršijo in začne slovo od njih jemati, po navadi tako: „Veselo nam je tukaj biti; al vendar našega ostanjka tukaj ni; zato vas zahvalim, oče in mati, za vse dobro, kar ste meni no tem mojim skazali; zahvalim tudi vas, pošteni svatje, da ste me tak lepo ubogali, no da smo bili svete dobre volje. Pa tudi, ljuba nevesta ali pa že zdaj zakonska žena, bi rada vzela slovo od svojih ljubih starišev, pa ker je ona žalostna, bom jez namesti nje govoril. Srečno, srečno, ljubi oče no mati, zdaj vas moram z žalostjo zapustiti; lepo vas zahvalim za dobrote, ktere ste meni skazali; le ostanite še za naprej moji ljubi in dobri starši. Srečno bratje no sestre, sosedi no sosede in vsi znanci: odpustite mi, če sem se vam kaj zamerila. Podajte, ljubi moji, svoje roke nevesti na njeno rajžo, ker ona bo zdaj zapustila očetovo hišo no se bo podala poleg svojega moža. Ti pa, ljuba nevesta, Ti boš našla tam tudi stariše; le lepo njih spoštuj kakor lastne svoje stariše; le bodi Ti, mlada žena, tihi zemlji podobna; kakor je zemlja tiha, pa brez vsega hrupa redi ljudi, živinico in celo naturo: tak bodi tudi Ti tiha soseda, pridna žena, dobrotljiva mati no dobra pomočnica revnih.

Pa tudi Ti, ženin, bodi zlatemu soncu podoben; kakor ajisto zarano ustane, ne dá se vstaviti vetrovom in če črni oblaki nad-nj pridejo, še lepše se iz njih prikaže, tako bodi Ti tudi priden gospodar, če bojo križi no težave čez Te prišli; le v Božjo voljo se podaj in vse boš premagal. Lepo se zastopi s svojo ženoj, s stariši in sosedi; Boga nikar ne pozabita, tako Bog tudi vaji ne bo pozabil. Ljuba nevesta! zdaj Te bo zapustila tudi Tvoja vodila; al jez Ti drugo vodilo priporočim: samo ljubo Marijo Devico; ona Te naj varuje in vodi noter do smerti. Zdaj bomo pa še pili na čast sv. Janezu, ker on je bil tovarš našega Jezusa Kristusa; da bi pač tudi mi toli o vredni bili, da bi tudi On naš tovarš bil noter do groba. Poslednjič vam pa vošim vsem skup večno izveličanje, da bi se enkrat v nebesih veselili pri Bogu očetu, sinu in sv. duhu. Amen.“

Potem zapojejo pesem od sv. Janeza, tako-le:

„Zdaj bomo pa pili Šentjanžovec (za srečno rajžico, za itd.)“

Poprej ko se bom na pot podal,
Kakšnega tovarša si bom zbral? (se poje dvakrat)
Jezusa bom kušnil no objel,
Njega si bom za tovarša vzel, (dvakrat)
Jezus je majhen pa je svet,
V rokah derži ves voljni svet.
Zdaj ga bomo pili vsak en glaž,
Da bode Jezus naš tovarš!
Na zdravje nas, na zdravje vas,
Na zdravje teh, k' so poleg nas,
Kter pa ne bo tega glaža spil,
Pa škoda, da je na sveti živ!
Živ, živ, živ,
Pa škoda, da je na tem svetu živ!

Potem se podá ženin z nevesto na svoj dom. Nevestni svatje pa še ostanejo in so še židane volje.

Ko blizo ženinove hiše pridejo, že mati ženinova naproti prinese bokal vina, kruha, masla, prediva in pa dva ključa. Nevesta ima plajš ogernjen in pa klobuk na glavi, da jo ljudje hitro spoznati ne morejo. Na to vzeme nevesta od svoje stare te reči v roke, nese v hišo in postavi na mizo, potem poklekne pred Božjo martro in moli, da bi nji Bog dal srečo itd. Potem mora iti v kuhinjo, v hlev in po vseh shrambah, pa mora zmiraj moliti. Zdajci pa nekaj dnarja razdeli po hiši, očetu dá eno krono, materi pa tudi eno, vsem drugim domačim pa po dvajsetici ali desetici itd.

Zdaj sedejo za mizo in se še enkrat dobra volja prične, kakor je bilo na nevestnem domu z zdravicami itd.

Ko je gostija končana, gre vsak na svoj dom; al v nedeljo pridejo na nevestni dom vsi vdrugič skup v gostovanje, in jejo in pijejo do terde noči. Take gostije košajo

od 50 do 200 goldinarjev. Ženin in nevesta morata čisto novo oblečena biti; pušeljcev mora nevesta kupiti za ženina, za oba starašinata in za deverja, pa tudi mora vsakemu še poleg pušelja en robec dati; to vse morajo nevestni stariši plačati.

Prežavcev ni pri nas čisto nič. Se nameri, da pridejo kaki otroci nevesto gledat; pa toti grejo le v hišo za peč, kjer dobijo kruha in mesa.

Če se nevesta iz fare omoži, gré mežnar s tanirjem okoli in prosi, naj mu svatje kaj dajo, drugač bo nevesto v cerkev zaperl; in tako si nabere precej dnarcev.

Govori se na gostii — se vé — da še veliko več. Posebno mora starašina veliko kremljati, da so svatje zmiraj dobre volje; al to se vse popisati ne more, ker se po različnih okoljstevah različno govori.

Ženin, starašina in svatje imajo vsi pušeljce na klobukih, in pa plajše ogernjene. V hiši za mizo imajo pa zelene kapice (medičarske kapice) na glavi, al pri vsaki zdravici se morejo odkriti. Obleka njih pa je: suknjena črna kamižola, irhače (irhaste hlače), iz rudečega sukna lajbelc (mala kamižola) in pa črne škornje. Ženske pa imajo bele janke (kiklje), črne prednike (Schürze) in rudeče robce okoli vrata. Nevesta ima v nekterih krajih veliko avbo vso ovenčano, na nji pa majhen venec, kateri se zmiraj trese. V drugih krajih imajo pa le rudeč in bel venec na glavi kakor družice.

Hiše imajo vse z beršlinom okinčane. — Kar se na mizo prinese in ne pojé, ostane vse na nji, tako, da nazadnje je že miza tako polna, da nimajo kam kupic postaviti. Kadar pa svatje domú grejo, se jim kruha in mesa na pot dá, da polne rute domú prinesejo. Janez Žurman.

Slovanski popotnik.

* Gospod Kočevar Žavčanin, c. kr. vradnik hor. slav. računarstva v Zagrebu, je sklenil izdati historično povest pod naslovom: „Mlinarjev Janez, slovenski junak ali uplemenitenje Teharčanov“, ktere odlomek je bil v lanskim „Novicah“ za pokušnjo natisnjen. Vsi naši bravci so mično povestico radostno brali; tedaj se e že sama s tem najbolj priporočila; ni tedaj dvombe, da se bo oglasilo obilno naročnikov. Kakor hitro jih bo 300 skupaj, se bode pričel natis novéle. Cena ji je tudi tako nizko postavljena, da bo vsak lahko segel po nji; veljala bo knjižica 60 novih ali pa 36 starih krajc.; dnar se bo pa še le po prejemu delca gosp. izdatelju poslal. Na 10 naročenih knjižic se bo enajsta naverгла. — Naročila v frankiranih pismih prejema tudi vredništvo „Novic“.

* Drugi zvezek gosp. Kukuljevičevega „Slovnika umetnikov jugoslavenskih“, v katerem se popisuje življenje umetnikov jugoslavenskih starega in novega časa, je prišel na svetlo. Tudi ta zvezek se marljivo obrača na umetnike slovenske, kjer nahajamo v njem mnogo (16) krajih ali daljih življenjopisov naših ljudi. V oglasu 2. zvezka po pravici toži slavni gosp. izdatelj, da knjižna prodaja je v naših pokrajinah še zmiraj žalibog! tako slabo uredjena; zato naj vsaki, kdor ovo delo dobiti želi, se naravnost do samega izdatelja v Zagreb oberne in za perva dva zvezka pošlje 1 fl. srebra ali 1 fl. 5 krajc. nov. dn., zraven pa tudi še 30 krajc. srebra, kateri veljajo za plačilo poslednjega vezka in za zavezo, da bo naročnik vzel celo delo.

Dopisi.

Iz Gradca 24. jan. Vse jetnike, ki so bili v „Karla-u“ zaperti, so vsled višjega povelja, da se prostor naredi za jetnike iz južnih dežel, prepeljali po železnici v Berno. Ali bodo v „Spielbergu“ ostali ali jih še dalje v česke jetnišnice tirali, še ni znano.